

T. C.

Temsilciler Meclisi

TUTANAK DERGİSİ

Sekizinci Birleşim

23 . I . 1961 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	130	1. — Çağa Esat'ın İstanbul'da yayınlanan 9 gazete sahibinin umumi efkâra yaptıkları açıklamanın radyo yayınlarında yer almadığının doğru olup olmadığına dair sorusuna Basın - Yayın ve Turizm Bakanı Baban Cihad'ın sözlü cevabı (6/1)	136:140
2. — Gelen kâğıtlar	130	2. — Ali Rıza Akbıyıkoglu'nun, pancarlarını şeker fabrikalarına teslim eden 1960 senesi pancar müstahsılı çiftçilere alacaklarının ne zaman ödeneceğine dair sorusuna Sanayi Bakanı Kocatopçu Şahap'ın sözlü cevabı (6/2)	140:143
3. — Yoklama	130		
4. — Başkanlığın Genel Kurula sunuşları	130		
1. — Belger Nihat Reşat'a izin verilmesi hakkında Temsilciler Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/9)	130:131		
5. — Seçimler	131		
1. — Komisyonlara üye seçimi	131:132, 132:136		
6. — Sorular ve cevaplar	136		
a) Sözlü sorular ve cevaplar	136		

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Barlas Cemil Sait'e 15 gün izin verilmesine dair Başkanlık tezkeresi okundu ve kabul olundu.

Kurucu Meclis İçtüzüğü teklifinin gündeme alınarak ivedilikle görüşülmesi kararlaştırıldıktan sonra, teklifin tümü ve maddeleri üzerinde görüşüldü ve İçtüzük kabul edildi.

Birleşime son verildi.

Başkan
Senil İbrahim

Kâtip
Kitapçı Şahap

Kâtip
Çoşkun Alev

Sorular

Sözlü sorular

1. — Temsilciler Meclisi Üyesi Ali Rıza Akbıykoğlu'nun, şeker fabrikalarına pancarlarını teslim eden 1960 senesi pancar müstahsılı çiftçilere alacaklarının ne zaman ödeneceğine dair sözlü soru önergesi Sanayi Bakanlığına gönderilmiştir. (6/2)

2. — Temsilciler Meclisi Üyesi Halil Akyaş'ın, Anadolu'nun bir kısım kasaba ve köylerinde vazife gören öğretmenlere son günlerde yapılan tecavüzler karşısında ne düşünüldüğüne dair sözlü soru önergesi İçişleri Bakanlığına gönderilmiştir. (6/3)

2. — GELEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — 1961 yılı sanayi ve iş yerleri sayımının 1964 yılına bırakılması hakkında kanun tasarısı (1/1) (Temsilciler Meclisi İçişleri Komisyonuna)

2. — Esnaf ve sanatkârlar kanunu tasarısı (1/2) (Temsilciler Meclisi Ticaret ve Sanayi komisyonlarına)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili Akadlı Lütfi

KÂTIPLER : Kitapçı Şahap, Ekşi Oktay

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapacağız, efendim.

(Yoklama yapıldı.)

4. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Belger Nihat Reşat'a izin verilmesi hakkında Temsilciler Meclisi Başkanlığı tezkeresi (3/9)

BAŞKAN — Başkanlığın bir tezkeresi var. Okuyoruz :

Genel Kurula

Nihat Reşat Belger'in, 98 numaralı rapor ge-
reğince, hastalığına binaen 18 . 1 . 1961 tarihinden itibaren on beş gün izinli sayılması Başkanlık Divanının 19 . 1 . 1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Temsilciler Meclisi Başkanı

Kâzım Orbay

BAŞKAN — Tezkereyi oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5. — SEÇİMLER

1. — Komisyonlara üye seçimi

BAŞKAN — Şimdi komisyon seçimlerini yapacağız. Her komisyon için ad çekmek suretiyle üçer kişilik tasnif heyetlerini tesbit ediyoruz :

Adalet Komisyonu : Baydur Mehmet, Batur Suphi, Özfakih Fakih.

Millî Savunma Komisyonu: Erel Ali, Çullu Mahmut Tekin (yok), Mumeuoğlu Hayri Asbuzoğlu Şevket.

İçişleri Komisyonu : Güneş Turan, Baltacıoğlu Zeki, Başer Adnan (yok), Ersoy Bahir.

Dışişleri Komisyonu: Perk Hayrettin Şakir, Bora Arslan, Adalan Vevket.

Maliye Komisyonu: Ulaş İsmail, Yılmaz Asım, Öymen Altan.

Millî Eğitim Komisyonu: Ogat İhsan, Ergin Sait Naci, Çağa Esat.

Bayındırlık Komisyonu: Sağiroğlu Adil, Göle Turgut (yok), Karaosmanoğlu Yakup Kadri, Ke-
pir Mustafa.

Ticaret Komisyonu: Tengirşenk Yusuf Kemal, Yurdakuler Daniş, Oğuz Ahmet.

Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu: Şener Ahmet, O'Kan Zekâi, Gülek Kasım (yok), Kabadayı İhsan.

Tarım Komisyonu: Köprülü Orhan, Bayındır Rauf, Senil İbrahim.

Gümrük ve Tekel Komisyonu: Önalp Halil, Şengün Mehmet, Aldoğan Sadık.

Ulaştırma Komisyonu: Kapani Müneci, Atalay Sırrı, Sarper Selim (yok), Erdineç Sait.

Çalışma Komisyonu : Yıldırım Cemal, Atılğan Ahmet, Alican Ekrem.

Sanayi Komisyonu : Günaltay Şemsettin (yok), Ercan Abdullah, Demirlioğlu Nef'i, Altuğ Abdurrahman.

İmar ve İskân Komisyonu: Altınsoy Mehmet (yok), Alparslan Fehmi, Karamustafaoglu Yekta, Aksoy Muammer.

Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu : Doğan Suphi, Dilek Erol, Dinekli Mustafa.

Tasnif heyetleri teşekkür etmiştir efendim.

AKYAVAŞ HALİL — Adaylığım hakkında mâruzatta bulunmak istiyorum.

BAŞKAN — Bu Riyasetin hakkıdır.

AKYAVAŞ HALİL — Ben öğretmenler temsilcisi olarak buraya geldim. Maarif Komisyonunda çalışmak istiyorum.

BAŞKAN — Verilen talepler üzerinde imkân nispetinde, birinci derecedeki talepleri nazarı itibare alınmak suretiyle adaylar tesbit edildi. Çünkü komisyonların muayyen adedleri vardır. Bir komisyona talep fazla olunca diğer komisyonlara aktarma yapmak lüzumu hâsıl olmuştur.

Buyurun.

AKYAVAŞ HALİL — Efendim, şunu arz etmek istiyorum. Ben öğretmenler adına buraya geldim. Birçok öğretim mevzularını arz etmek için Maarif Komisyonunda çalışmayı talebettim. Fakat Tarım Komisyonuna ayrılmış durumdayım. Yapılacak seçimde bendenizin Maarif Komisyonuna seçilmemi istirham ediyorum.

BAŞKAN — Bir takrir var okuyoruz efendim :

Yüksek Başkanlığa

Aşağıda isimleri yazılı üyelerin hizalarındaki komisyonlara adaylıklarını arz ve teklif ederiz :

Şevket Raşit Hatiboğlu (Tarım Komisyonu)

Enver Kök (Tarım Komisyonu)

Ratip Tahir Burak (Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu)

Kırca Coşkun

Avcıoğlu Doğan

BAŞKAN — Oylamaya geçiyoruz efendim. Harf çekerek oylama sırasını tesbit edeceğiz :

Ö harfinden itibaren sıra ile isimleri okuyacağız, ismi okunan arkadaşlar lütfen oylarını kullansınlar.

(Ö harfinden başlayarak oylama yapıldı)
BAŞKAN — Oyunu kullanmayan arkadaş

kaldı mı?... Oylama bitmiştir. 50 kadar arkadaşımız, tasnif için ayrılmıştır. Bir kısım arkadaşlarımız ise komisyonlarda çalışmaktadır. Bu itibarla Oturuma 15 dakika ara veriyorum.

Kapanma saati : 15,50

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 16,40

BAŞKAN — Başkanvekili Akadlı Lutfi

KÂTİPLER : Kitapçı Şahap, Ekşi Oktay

BAŞKAN — Oturumu açıyorum.

Komisyon seçimlerinin neticelerine dair tasnif heyetlerinden gelen tezkereler var. İttilainıza arz edilecektir.

Yüksek Başkanlığa

Temsileiler Meclisi Adalet Komisyonu için yapılan seçime 217 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Fakih Özfakih

Üye

Suphi Batur

Üye

Baydur Mehmet

Adalet Komisyonu

(15 Üye)

Akbıykoğlu Ali Rıza	214
Alışiroğlu Osman	217
Arıkan Vedat	217
Atalay Sırrı	217
Baltacıoğlu Zeki	217
Demircioğlu Nef'i	217
Ercan Abdullah	217
Ergüven Nedim	217
Giritli İsmet	216
Özdenoğlu Şinasi	217
Özfakih Fakih	217
Perk Hayrettin Şakir	217
Sağiroğlu Adil	217
Selek Hulûsi	217
Türkmen Salih	217

Yüksek Başkanlığa

Temsileiler Meclisi Millî Savunma Komisyonu için yapılan seçime 216 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Ali Erel

Üye

Asbuzoğlu Şevket

Üye

Mumcuoğlu Hayri

Millî Savunma Komisyonu

(15 Üye)

Akar Ahmet	216
Ataman Hüseyin	215
Bora Arslan	216
Boransü Etem	216
Erdem Sadi	216
Gökçen Rauf	216
Güley Ferda	215
Gürler Şahap	216
Gürman Abdurrahman Nafiz	216
O'Kan Zekâi	215
Okyay Abdülkadir	216
Önalp Halim	216
Sökmen Enver	216
Şengün Mehmet	216
Yıldırım Cemal	216

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi İçişleri Komisyonu için yapılan seçime 214 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Üye

Baltacıoğlu Zeki

Ersoy Bahir

Üye

Güneş Turan

İçişleri Komisyonu

(15 Üye)

Akyurt Nurettin	214
Asbuzoğlu Şevket	214
Aysan Şevki	213
Batur Suphi	213
Bilgin Ahmet	211
Gerger Vasfi	214
Günay Rahmi	214
Hazer Mehmet	214
Kabadayı İhsan	214
Kümbetlioğlu Hilmet	212
Orhon Hamdi	214
Öztrak Orhan	214
San Necip	214
Toplu Abdülhadi	214
Yurdakuler Dâniş	214
Vecihi Tönük	1

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Dışişleri Komisyonu için yapılan seçime (216) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Üye

Adalan Şevket

Perk Hayreddin Şakir

Üye

Bora Arslan

Dışişleri Komisyonu

(10 üye)

Barlas Cemil Sait	215
Dizdaroğlu Vahap	214
Ecevit Bülent	216
Egeli Yusuf Âdil	215
Eroğlu Hamza	215
Göle Turgut	213

Hatiboğlu Şevket Raşit	208
Hocaoğlu Ahmet Sırrı	214
Turhan Vahit	214
Türkoğlu Kemal	215
Aysan Şevki	3
Koperler Tevfik	1

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Maliye Komisyonu için yapılan seçime (216) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Üye

Altan Öymen

Ulutaş İsmail

Üye

Yılmaz Asım

Maliye Komisyonu

(15 üye)

Adalan Şevket	216
Alican Ekrem	215
Arkan Ferhan	216
Aydın Cevdet	216
Başman Avni	214
Beşe Hakkı Kâmil	216
Cengiz Hızır	216
Egin Şerafettin Yaşar	216
Ergin Sait Naci	214
Gürün Muhittin	215
İşırtan Rıza	216
Kök Enver	202
Ögat İhsan	216
Pirinçcioğlu Vefik	216
Toközlü Âdil	216

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Millî Eğitim Komisyonu için yapılan seçime 212 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye

Üye

Çağa Esat

Ergin Sait Naci

Üye

Ögat İhsan

Millî Eğitim Komisyonu

(12 Üye)

Aktepe Münir	201
--------------	-----

Çağlar Behçet Kemal	190
Dursunoğlu Cevat	211
Engin Lûtfi	207
İnan M. Rauf	211
Kafli Kadircan	180
Kalüstyian Hermine	209
Köprülü Orhan	205
Özdil İlhan	210
Soysal Emin	207
Tardu Reşat	212
Tuncel Bedrettin	208
Akyavaş Halil	69

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Bayındırlık Komisyonu için yapılan seçime 217 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Y. Kadri Karaosmanoğlu	Mustafa Kepir
Üye	
Âdil Sağıroğlu	

**Bayındırlık Komisyonu
(12 Üye)**

Altuğ Abdurrahman	217
Argun Tahsin	217
Arna Fuat	216
Bayındır Rauf	217
Belen Fahri	216
Biran Lûtfi	216
Burak Ratıp Tahir	201
Demiray Ahmet	217
Elmas İmadettin	217
Hazerdağlı Mehmet Salim	217
Koper Dâniş	217
Sargınalp Nihat	217

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Ticaret Komisyonu için yapılan seçime 212 üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Yusuf Kemal Tengirşenk	Dâniş Yurdakul
Üye	
Ahmet Oğuz	

**Ticaret Komisyonu
(10 Üye)**

Dicleli Vedat	210
Dinekli Mustafa	212
Doğukan Suphi	212
Erençin Zihni	211
İpşiroğlu Abdullah	212
Köksal Feyyaz	210
Soyer Dündar	212
Tez Hasan	208
Vardarlı Âdil	212
Yılmaz Asım	212

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu için yapılan seçime (214) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye	Üye
Zekâi Okan	Ahmet Şener İhsan	Kabadayı

**Sağlık ve Sosyal Yardım Komisyonu
(10 Üye)**

Baykam Suphi	209
Duman Necati	214
Ergöneç Alaettin	214
Geboloğlu Cevdet	214
Karamustafaoğlu Yekta	214
Öktem İbrahim	213
Pamir Fikret	214
Tandal Salâhattin	214
Ulutaş İsmail	214
Zaimoğlu Galip Kenan	214

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Tarım Komisyonu için yapılan seçime (216) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye	Üye
Köprülü Orhan	Bayındır Rauf	Senil İbrahim

**Tarım Komisyonu
(12 Üye)**

Akyavaş Halil	181
Atılgan Ahmet	213
Bilgen Süleyman	216
Çakıroğlu İsmail Selçuk	215

Erel Ali	214
Ertanık Adnan	216
Karamüftüođlu Ahmet	214
Kepir Mustafa	215
Pamukcu Mahir	213
Serim Ethem	213
Şener Ahmet	213
Üstün Feridun	213

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Gümrük ve Tekel Komisyonu için yapılan seçime (215) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye	Üye
Mehmet Şengün	Sadık Aldoğan	Halim Önalp

Gümrük ve Tekel Komisyonu
(10 Üye)

Akdađ Burhan	215
Altınsoy Mehmet	215
Göğüş Abdülkadir	215
Göker Mehmet	215
Güven Ferruh	215
Koperler Tevfik Kâmil	214
Kumbasar Mehmet Ali	215
Laskaris Kaludi	215
Omay İbrahim Saffet	215
Sirmen Mustafa	215
Türkoğlu Kemal	1

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Ulaştırma Komisyonu için yapılan seçime (217) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye	Üye
Atalay Sırrı	Erdinç Sait	Kapani Münici

Ulaştırma Komisyonu
(10 Üye)

Akçasu Necmi	217
Başaran Kâmil	217
Batırbaygil Remziye	217
Dilek Erol	217
Gülek Kasım	214
Karafakıođlu Bedri	215

Kırkar Enver	217
Satır Kemal	215
Sungur Celâl	217
Yavuz Cemal	217
Koper Daniş	1
Belen Fahri	1

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Çalışma Komisyonu için yapılan seçime (216) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye	Üye
Alican Ekerm	Yıldırım Cemal	Atılğan Ahmet

Çalışma Komisyonu
(10 Üye)

Aksoley Mebrure	214
Akyüz Abdülkerim	215
Bakşık Şeref	216
Çullu Mahmut Tekin	216
Erkut Halil Sezai	216
Ersoy Bahir	216
İnan İsmail	216
Karahasan Ömer	215
Öğünç Feridun Şakir	216
Yücebilgin Yusuf Ziya	215

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Sanayi Komisyonu için yapılan seçime (216) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Demirlioğlu Nefi	Ercan Abdullah

Üye
Altuğ Abdurrahman

Sanayi Komisyonu
(10 Üye)

Alpaslan Fehmi	216
Beşerler Raşit	216
Binark Hikmet	216
Çapçı Naim	215
Orfat Arif Hikmet	215
Otan Hüseyin	216
Tekiner Zeki	216

Tokbey Sadettin	216
Ulusoy Hüseyin	216
Yurdabayrak Avni	215

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi İmar ve İskân Komisyonu için yapılan seçime (216) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Yekta Karamustafaoğlu	Fehmi Alpaslan
Üye	
Muammer Aksoy	

İmar ve İskân Komisyonu
(10 Üye)

Aybar Raif	215
Baykal Bekir Sıtkı	216
Çağa Esat	213
Elgün Fethi	216
Erdiñç Sait	216
Eyüboğlu Cemal Reşiti	216
Fırat Fehim	216
Nalbantoğlu Fazıl	215
Onur Hüseyin	216
Özbay Mehmet	215

Yüksek Başkanlığa

Temsilciler Meclisi Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu için yapılan seçime (213) üye katılmış ve neticede ilişik listede adları yazılı üyeler karşılarında gösterilen oyları almışlardır.

Arz olunur.

Üye	Üye
Dilek Erol	Doğukan Suphi
Üye	
Dinekli Mustafa	

Basın - Yayın ve Turizm Komisyonu
(10 Üye)

Ardahan Babür	213
Coşar Ömer Samih	211
Esen İlhan	204
Gençosman Kemal Zeki	210
Gögüş Ali İhsan	205
Güven Ferit Celâl	213
Öymen Altan	211
Savaş Selâmi	204
Soysal İhhami	210
Taşman Derviş Sami	182
Burak Ratıp Tahir	80
Bakışık Şeref	2
Barlas Cemil Sait	2

BAŞKAN — Gündeme devam ediyoruz.

6. — SORULAR VE CEVAPLAR

A) SÖZLÜ SORULAR VE CEVAPLAR

1. — *Esat Çağa'nın, İstanbul'da yayınlanan 9 gazete sahibinin umumi efkâra yaptıkları açıklamanın radyo yayınlarında yer almadığının doğru olup olmadığına dair sorusuna Basın - Yayın ve Turizm Bakanı Baban Cihad'ın sözlü cevabı (6/1)*

BAŞKAN — Esat Çağa arkadaşımız burada, Basın - Yayın ve Turizm Bakanı da burada. Soruyu okuyoruz efendim :

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına
Özü : Basın - Yayın ve Turizm Bakanından sorudur.

İstanbul'da yayınlanan dokuz gazete sahibinin gazetelerini üç gün müddetle çıkarmamaya karar vermeleri üzerine bunların bu tutumlarını beğenmeyenler tarafından yazılan kınayıcı yazı ve makalelerin radyoda verilmesine karşılık çıkış-

larının ilk günü bu gazete sahiplerinin umumi efkâra yaptıkları açıklamanın ana çizgileri dahi olsa radyo yayınlarında yer almadığından şikâyet edilmiştir.

Bu iddia doğru mudur? Eğer doğru ise, yani kınayıcı yazı, fıkra ve makaleler radyoda yayınlandığı halde bir savunma ve cevap niteliğinde olan açıklama yayınlanmamış ise, bunun sebebi nedir?

Basın - Yayın ve Turizm Bakanının bu iki soruma Temsilciler Meclisinde sözlü olarak cevap vermesini rica ederim.

Temsilciler Meclisi Üyesi
Esat Çağa

BAŞKAN — Buyurun, Vekil Bey.

BAŞIN - YAYIN VE TURİZM BAKANI
BABAN CİHAD — Muhterem arkadaşlar;

Değerli temsilci Esat Çağa arkadaşımın Yüksek Riyasete sunmuş olduğu sorunun bakanlığıma intikal ettiğini duyunca, memnun oldum.

İstanbul'da dokuz gazetenin üç gün müddetle neşriyatlarını tatil eylemeleri, ve bu tatil keyfiyeti dolayısıyla fikir işçisi arkadaşlarımızın, kanunlarla kendilerine temin edilen hukuki muhafaza yolunda gösterdikleri tepki münasebetiyle, çok kıymet verdiğim bâzı dergi ve gazetelerde, yine kıymet verdiğim bâzı kalemler tarafından çıkan yazılar üzerine, ortalığa bir vuzuh vermek istiyerek, her hangi bir arkadaşımın meseleyi bir soru önergesiyle huzurunuzda getirmesini için için çok temenni etmişim.

Çağa arkadaşımın harekete geçmesi, temenni me karşılık teşkil ettiği için beni memnun etti. Bu sebepten dolayı kendisine teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Çağa arkadaşım, biraz evvel okunan önergesinde diyor ki : «İstanbul'da yayınlanan dokuz gazete sahibinin gazetelerini üç gün müddetle çıkarmamaya karar vermeleri üzerine bunların tutumlarını beğenmeyenler tarafından yazılan kınayıcı fıkra, yazı ve makalelerin radyoda verilmesine karşılık çıkışlarının ilk günü bu gazete sahiplerinin umumi efkâra yaptıkları açıklamanın ana çizgileri dahi olsa, radyo yayımlarında yer almamıştır.»

Eğer münhasıran sayın Çağa'nın sorusuyla bağlı ve sınırlı kalarak kendisine bir cevap vermek icabederse, cevabımız şu olacaktır :

Radyoda 9 gazetenin tutumunu beğenmeyenler tarafından Çağa arkadaşımın bildirdiği şekilde, ne bir fıkra, ne bir makale, ne de bir yazı geçirilmemiştir. Hiçbir makale, fıkra ve yazı nakle dilmemiştir.

Gelelim sorunun ikinci kısmına : Çağa arkadaşım, gazete sahipleri arkadaşlarımızın yeniden intişara başladıkları günü neşrettikleri açıklama-yı velev özetlenmiş dahi olsa neden neşretmediğimizi sormaktadır.

Kendilerine açıkça arz edeyim ki, bize her şeyden evvel böyle bir müracaat olmamıştır. Çünkü 9 gazetede birden neşredilen bu beyanname neşredilince, her halde gazete sahibi arkadaşlar bu beyannamenin radyoda neşredilmesi lüzumunu hissetmemişlerdir.

Zannediyorum ki, parlamenter ölçüler içinde ve en klâsik tarzda Çağa arkadaşımın sorusunun cevabı bu kadarla biter.

Fakat bu cevap ne arkadaşımı ne de beni tatmin etmeyeceği için bu suallerin dışında kalmış ve arkadaşımın zihnini tırmaladığını zannettiğim bâzı olaylar hakkında da bir iki mütemim malûmat verneklığıme Yüksek Heyetinize bilgi vermek bakımından ihtiyaç vardır.

Eğer bu vesile ile muhterem Çağa arkadaşımın sorusunu aşarak soru önergesi vesilesiyle onun muttali olmadığımı his ve zannettiğim bâzı eksikliklerimizden bahsedersen umarım ki, Esat arkadaşım soru dışına çıktın diye kendi tâbirleriyle söylüyorum beni kınamaz.

Muhterem arkadaşlar,

Haklı veya haksız 9 gazetenin, neşriyatlarını protesto maksadiyle üç gün müddetle tatil eylemeleri üzerine hükümetiniz toplandı ve meseleyi enime boyuna tezekkür etti.

Hepimiz ve bütün memleket gibi, Hükümetiniz de bu olayı, kimin haklı ve kimin haksız olduğu keyfiyeti müstakil bir mesele olarak muallâkta kalmak şartıyla çok üzücü buldu. Olay bizatihi ıstırap ve teessür verici idi.

Çıkan iki kanun teşriî organdan geçerek, meriyet muamelelerini ikmal ederek tatbik safhasına intikal etmiş bulunuyordu. Bu durum karşısında Hükümetin yapabileceği tek şey vardı :

Durumu ağırlaşmaktan alıkoymak,

İhtilâf sert tezahürlerle patlak vermişti, bu vaziyet karşısında olayları mer'i kanunların objektif ölçüleriyle başbaşa bırakmak ve sây ve sermaye arasındaki ihtilâfı artıracak her türlü sübjektif hareketten çekinmek en mute-dil yoldu.

Bütün vatandaşlar gibi, Hükümet de şöyle düşünüyordu :

Bu topraklar üzerinde, her devirde ve her zaman, büyük ekseriyetle Türk Basını, fikir işçisiyle, çalışaniyle, mürettibi, makinisti ve gazete sahipleri ile memleket meseleleri karşısında ve büyük millî dâvalar muvacehesinde daima parlak ve göğüs kabartıcı imtihan vermişti. (Bravo sesleri, alkışlar)

Basın müessesesinin iç ihtilâfların müzminleşmesi yüzünden bir aile buhranı halinden çıkarak keskin kaplı bir mücadele haline inkilâbetmesi doğru değildi. Bu müessesenin itibarının bu müesseseye mensuplarının aile kavgaları yüzünden zedelenmesi, hiç kimsenin arzuluhyacağı bir şey değildi.

Umumi efkârı yapan ve yaratan basınımızın bir milletin tarihinde her zaman vâkûu muhtemel buhranlı günlerde yıpranmış bir halde milletin karşısında bulunması binnefs memleketin menfaatleri aleyhine idi ve bu iş hiçbir zaman, ama hiçbir zaman temenni edilecek bir şey değildi.

Bütün bu sebepler dolayısıyla de radyo taraflı olmalı idi. Fakat âni baskın halinde gelen kapanma hâdisesi karşısında ve bu konuşmalar esnasında vakit geçikmiş ve bâzı teşekküller tarafından olduğu gibi birçok şehirlerden ve müesseselerden de radyoya telgraflar gelmişti. Ben müzakerelerden çıkıp gece geç vakit bakanlığa geldiğim zaman bu telgraflardan bir tanesinin radyoda ajans havadisleri arasında okunmuş olduğunu gördüm ve derhal gerekenlere talimat vererek, Devlet Radyosunun tarafsızlığı namına, bu gibi telgraflara yer verilmemesini istedim.

Görülüyor ki, muhterem arkadaşım Esat Çağa'nın kinayeci yazı ve makaleler dediği şey bir telgraftan ibarettir. Aynı gün olaylar ve yankılar saatinde her kanun nasıl memleket halkına anlatılırsa, aynı objektivite içinde bu iki kanunun da izahı yapılmış ve hiç kimseyi incitmemek için itina sarf edilmiştir.

Gazetelerin kapalı kaldığı 11, 12, 13 Ocak tarihlerinde bu konuda verdiğimiz talimat gereğince hiçbir neşriyat yapılmamıştır. Yalnız bu arada İstanbul'dan 11 Ocakta çekilen ve elimize 12 Ocakta ulaşan bir telgraf aldık, bu telgrafın altında Türkiye, Gündelik Gazete Sahipleri Sendikası adına Falih Rıfki imzası vardı ve avnen şöyle diyordu :

«İki günden beri muhtelif beyanname ve yayınlarda sadece Fikir İşçileri Kanununun bizim de itirazımız olmayan bâzı maddeleri ele alınarak sendikamıza bağlı gazetelerin kapanma sebebi bunlara atfolunmaktadır. Bizim ilk çıkacak savılarımızda açıklıyacağımız üzere bu yayınlar tamamıyla esassız ve asılsızdır. gerek, bilhassa İlan Kurumunun gerekse ilgili kanundaki birkaç maddenin gazeteler için açmış olduğu tehlike burada hulâsa edilemeyeceğinden, okurlarımızın her hangi bir hüküm vermemek için gazetelerinin izahlarını beklemelerini rica ederiz.»

Görülüyor ki, 9 gazete bizden bir açıklama istememiş, karilerine radyo vasıtasıyla, üç gün

bekleyin... Biz gazeteler çıkınca izah edeceğiz demıştır.

Esat Çağa arkadaşımın sual takririnde gazetelerin çıkışlarının ilk günü bu gazete sahiplerinin umumi efkâra yaptıkları açıklamanın neşredilmediği hakkındaki iddiası olsa olsa, bu telgrafın yarattığı bir zulul sebebiyle olacaktır.

Görüldüğü gibi, telgraf her hangi bir açıklama yapmamakta, gazetelerimizin çıkışını bekleyin demektedir. Vatandaşlar, zaten bu çıkış bekliyorlardı. Üstelik bu telgrafın radyo ile yayınlanması bu konuda nihayet verdiğimiz neşriyatı nahak yere yeniden alevlendirecek ve memleketin her tarafından gazeteleri aleyhine çekilmiş olan yüzlerce telgrafın da neşrini icab ettirecekti.

Bu sebepten dolayı ne bu telgrafı ne de buna muhalif yüzlerce telgrafı radyoya vermedik.

Muhterem arkadaşlar, bunu yaparken bu arkadaşımızda bir başka endişenin de bu karar üzerinde âmîl olduğunu söylemeliyim, sosyal huzursuzlukların dikkate şayan bir sirayet kabiliyeti vardır. Bu huzursuzluk gazete sahiplerini olduğu kadar fikir işçisi arkadaşlarımızı da rahatsız ediyordu. Bu huzursuzluğu, bir alevi üfler gibi, üfleme ve bunun sirayet imkânlarını genişletmek takdir edersiniz ki, bizim yapacağımız bir iş olmamalı idi... Bâzı sosyal hastalıkların tedavisini nisyanana terk etmek lâzımdır. O devirleri ısıtıp ısıtıp ortaya koymanın rahatsızlığı artırmaktan başka hiçbir faydası olmamaktadır.

Çok tahmin ediyorum ki, adalet duygularına emin olduğum Esat Çağa arkadaşımı bu izahat tatmin etmiş olsun. Yine çok arzu ediyorum ki bu konu münasebetiyle bana gazete ve mecmualarda tatlı serzenişte bulunan çok sevgili meslektaşlarıma da gereken izahatı vermiş bulunayım.

Söz buraya gelmişken, yine Çağa arkadaşımın da farkına varmadığı vekâletimin bir başka kusurunu da açık kalbîlikle ortaya koymak mecburiyetini hissetmekteyim. Aradan bir hayli zaman geçtikten, gazeteler tekrar çıktıktan sonra, 18 Ocak gecesi saat 9 da günün konusunu tahlil eden ve haftada bir konuşma yapan bir bayan gazeteci arkadaş, bu mevzudaki talimatımızı bilmediği için yine bu mevzuda

bir konuşma yapmıştır. Kendisi bizim memurumuz olmadığı için ona söyleyecek hiçbir sözümüz mevcut değildir. Fakat, sarih talimata rağmen bu konuşmayı ihmali ve dikkatsizliği neticesi radyodan geçiren alâkadar memur arkadaşımız da cezalandırılmıştır. (Bravo sesleri, alkışlar)

Pek muhterem arkadaşlarım, öyle zannediyorum ki, buradaki bütün temsilci arkadaşlarım gibi, Esat Çağa arkadaşımın da bir kaygusu vardır.

Devlet Radyosunun tarafsızlığı bir zamanlar bu radyoyu en çirkin şekilde bir parti propaganda vasıtası olarak kullanan bir rejime karşı gazete sahibi ve fikir işçisi arkadaşlarımla birlikte elinden geldiği kadar mücadele etmiş ve bu tek taraflı radyonun ıstırabını senelerce çekmiş bir arkadaşımızın bu dâvalar Yasıada'da rüyet edilmekte bulunduğu bir sırada her hangi sebeple olursa olsun prensiplere ihanet edeceğini tahmin etmez ve buna ihtimal vermezsiniz. (Alkışlar)

Bunun böyle olmadığını delilini, pek yakın bir zamanda huzurunuzda getireceğim Teşkilât Kanunu ve onun içinde radyoya ait konacak hükümlerle bu tarafsızlığı temine çalışacağım. Bu kanun Devlet Radyosunu tamamiyle tarafsız hale getirmektedir. Bu kanunu hazırlayanlar bu tarafsızlığın müeyyidelerini tesis için ellerinden gelen gayreti esirgememişlerdir.

Kanun Yüksek Mecliste müzakere edilirken bu müeyyideleri daha da fazla takviye edecek imkânlar bulunursa, bu telkinleri de severek memnuniyetle kabul edeceğimi ifade etmeyi dahi zait telâkki etmekteyim, kaldı ki, Anayasa Komisyonu da Kurucu Meclis adına bu tarafsızlığı temin edecek hükümlere sahip çıkmış -bulunmaktadır. Zannediyorum ki, olavı böylece bütün vuzuhvula huzurunuzda takdim etmiş bulunuyorum. Değerli arkadaşım Esat Çağa bu soru önergesiyle Temsilciler Meclisinde ilk murakabeve tâbi olan Bakan olmak imtiyazını bana bahsettiği için kendisine ayrıca da müteşekkirim. (Bravo sesleri, sürekli alkışlar)

BASKAN — Soru sahibi, buyurunuz.

ÇAĞA ESAT — Muhterem arkadaşlarım: Sayın Basın - Yayın ve Turizm Bakanı Cihad

Baban'a huzurunuzda, bu kürsüden yaptıkları açık kalbli ve hatalarını kabul eder şekildeki beyanlarından dolayı teşekkür etmeyi bir borç bilirim. Kendileri 6 Ocak tarihinde tek taraflı bir neşriyat yapıldığını, bunun tek taraflı olduğunu gördüklerini ve alâkalı memuru tecziye ettiklerini, radyoda birkaç telgrafın okunduğunu söylüyor ve kabul ediyorlar. Bunlar, olmaması gereken şeylerdi, ama olmuştur; Sayın Bakan da bunların olduğunu kabul ediyorlar. Bu şekildeki itiraf, açık kalbliğin en açık bir delili ve örneğidir.

1946 senesinden beri memleketimizde devam eden hürriyet ve demokrasi mücadelesinde, demokrasinin teessüsünün ilk şartlarından birisi olarak daima Devlet radyosunun tarafsızlığı ileri sürüle gelmiştir. Cihad Baban 1946 dan beri devam eden gelen mücadelede daima ön sırada yer almış olan bir arkadaşımızdır. Binaenaleyh, kendisinden beklenen, zamanı idaresinde bu prensibin tatbiki idi. Hakikaten Devlet radyosundan bir şikâyet bendenize geldi ve bu şikâyeti Yüksek Heyetinizle getirmiş bulunuyorum. Bu şikâyeti buraya getirmekte fayda varmış; arkadaşımızın açıklaması hepimizi tatmin etmiş oluyor.

İkinci bir nokta olarak; bendenizin bu sorusu, tamamiyle Devlet radyosunun kullanılış tarzına müteveccihdir. İki kanunun yürürlüğe girmesi dolayısıyla sermayedarlar ve işçiler arasında tahaddüs eden ihtilâfın tamamen dışında kalınması, eğer bunun aksi olsaydı yine bendeniz huzurunuzda bir soru ile gelmiş olurdu.

Sorumun üçüncü saiki şudur : Yüksek Meclisinizin malûmudur ki, demokrasinin etik esası, insanın serbest düşünen ve hür hareket eden bir varlık olduğu inancıdır. 27 Mayıs 1960 ta yapılan millî ve demokratik İnkılabımızla Türk milletinin bu şekilde serbest düşünen ve hür hareket eden, iradesini serbestçe izhar edebilen bir millet olduğunu kabul ve ilân ettik. Bunun neticesi olarak Devlet radyosu tarafsız olmalı ve tehte ve aleyhte, olduğu gibi, hâdiseleri nakletmeli ve bu hususta kanaat teşekkülünü millete bırakmalıdır. Bizler buraya demokrasi prensiplerini ve her türlü hürriyetleri teminat altına alacak bir Anayasa yapmak vazifesiyle toplanmış bulunuyoruz. Malûmunuzdur ki, kanunlar ve hassaten Anayasalar bir geleneğe,

bir teamüle yani sosyal bir temele dayanmazsa ilmî bir vesika olmaktan başka bir mâna ifade etmezler. İngiliz demokrasisinde vesika olarak bir iki hususa rastlamak mümkündür. Diğer kısımlar, asırlardan beri devam eden geleneklerden ibarettir. Ve bu gelenekler İngiliz demokrasisini asırlardır ayakta tutmaktadır. Buna mukabil dünyanın birçok taraflarında gayet güzel Anayasalar, hattâ «Vaymar» gibi hukuکی bir şaheser olan Anayasalar yapılmıştır. Fakat, bunlar geleneksizlik yüzünden yaşiyamamıştır. İşte bu soruyu Yüksek huzurunuzda getirmemin bir sebebi de, radyo için bitaraf bir geleneği şimdiden tesis etmekten ibarettir.

Kurucu Mecliste yeni Anayasanın yapıldığı şu sırada, bu mesele münakaşa ediliyor ve bendeniz ilgili bakan arkadaşımızın gerekli açıklamasını dinlediğimden dolayı hakikaten mesudum Kendilerine zahmet ihtiyar ettikleri için teşekkür ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Bakan arkadaşımız söz istiyorlar mı efendim? (Hayır hayır, sesleri)
Soru cevaplandırılmıştır.

2. — *Ali Rıza Akbıykoğlu'nun, pancarlarını şeker fabrikalarına teslim eden 1960 senesi pancar müstahsılı çiftçilere alacaklarının ne zaman ödeneceğine dair sorusuna Sanayi Bakanı Kocatopçu Şahap'ın sözlü cevabı (6/2)*

SANAYİ BAKANI KOCATOPÇU ŞAHAP — Efendim, Temsilciler Meclisi üyesi arkadaşlarımızdan Sayın Ali Rıza Akbıykoğlu, 1960 senesi pancar müstahsılı çiftçilerin teslim ettikleri pancar bedellerinin ödenmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sözlü soruları Bakanlığımıza gönderilmiştir. Meseleyi tetkik etmiş bulunuyorum, eğer tensip buyurur ve kendileri de burada iseler soruyu cevaplandırmak istiyorum.

BAŞKAN — Soru sahibi buradalar mı efendim? (Burada sesleri) (Gündemde yok gelecek Pazartesiye sesleri)

Efendim, soru sahibi muvafakat ederse, İçtüzüğümüz Bakana gününden evvel cevap vermek hakkını bahşetmektedir.

Soru sahibi muvafakat ediyor mu?..

AKBIYIKOĞLU ALİ RIZA — Muvafakat ediyorum.

BAŞKAN — Soru sahibi muvafakat ediyor. Bu suretle suali gündeme almış oluyoruz.

BAŞKAN — Soruyu okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Başkanlığına
Aşağıdaki hususların sözlü olarak Sanayi Bakanlığınca cevaplandırılmasını rica ederim.

19.1.1961

Uşak Temsilcisi
Ali Rıza Akbıykoğlu

1960 senesi pancar müstahsılı çiftçiler, pancarlarını şeker fabrikalarına teslim ettikleri halde paralarını alamadıklarından sızlanmakta oldukları öğrenilmiştir. Pancar müstahsillerine, şeker fabrikalarından alacaklarının ödenmesi için ne düşünülmektedir? Ve ne zaman ödenecektir?

SANAYİ BAKANI KOCATOPÇU ŞAHAP — Muhterem arkadaşlar, evvelâ sözlü soru sahibi Sayın Akbıykoğlu arkadaşımıza, büyük bir vatanş kütlesini yakından alâkadar eden bir mevzuda, bu kürsüde açıklama yapabilmek imkânını bahşettiklerinden dolayı ve bir sözlü soruyu zamanından evvel cevaplandırabilmek kolaylığını gösterdiğiniz için sizlere teşekkür ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Muhterem arkadaşlarım;

Hakikaten 1960 senesinde 646 000 000 lira tutarında mubayaa yapan Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi, bunun ancak 198 milyon lirasını ödemiş, mütebaki 448 000 000 liralık kısmını 1961 senesinde ödemek üzere devretmiş bulunmaktadır.

Bu rakamlar, pancar müstahsılı vatandaşların mağduriyetini çok güzel ifade etmektedir. Ancak bu mevzuu sadece bu senenin mevzuu olarak kabul etmek doğru olmaz. Daha evvelki senelerden itibaren tedirici şekilde ne gibi bir seyir takibettiğini takibetmek gerekir. Bunu izah edeyim: 1955 de 954 000 dönüm saha pancar ekimine tahsis edilmiş ve bu rakam yükselerek 1959 da 1 670 000 e, 1960 da 2 058 000 dönüme ulaşmıştır.

Diğer taraftan, bu sahalarda ekilen pancarların değerleri 1955 te 140 milyon lira, 1956 da 175 milyon lira, 1957 de 257 milyon lira, 1958 de 292 milyon lira, 1959 da 544 milyon lira ve nihayet 1960 yılında 646 milyon liradır.

Bu değerlerin, bu bedellerin aidolduğu yıl içinde ödenen tutarlarına gelince: 1955 te satın alınan pancarların bedelinin tutarlarının % 94 ü yılı içinde mühtasıla ödenmiş. Bu yüzde tutarı

1956 da % 87 ye düşmüş, 1957 de % 54 e düşmüş, 1958 de % 47 ye düşmüş, 1959 da % 38 e ve nihayet 1960 yılında da % 31 e düşmüştür. Bu tedrici düşüş muhakkak ki, ekonomik bünyedeki zararlar sonucunda olmuştur.

Yalnız bir sene zarfında 646 milyon liralık pancar mübayaası eden, 1,5 milyar borcu olan ve 626 milyon liraya yakın yatırımı bulunan Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketinin sermayesi ancak 22 milyon liradır.

Muhterem arkadaşlar, bütün bu imkânsızlıklara rağmen şunu arz etmek isterim ki; 1960 yılı Türkiye şeker sanayii tarihinde pancar müstahsılına ödenen miktar rekor seviyesine yükselmiştir. Her ne kadar 1960 yılında mübayaası edilen pancarın ancak % 31 inin bedeli ödenmiş ise de 1959 yılının % 38 tediyesinden bakiye kalan % 62 karşılığı 336 milyon lira da bu yıl içinde tediye olunmuş bu suretle 1960 mübayaası ve 1959 borçları karşılığı müstahsıla 534 milyon lira tediye edilmiştir. Ki, bu miktar geçen yıla nazaran 170 milyon liralık bir fazlalık arz etmektedir. Bütün bu rakamlar her ne kadar Hükümetiniz, son senelerin zaruretleri ile bedellerin bir kısmını bir sene sonraya tâlik etmek mecburiyetinde kalmış ise de, 1960 m içinde bulunduğu şartlara rağmen, en iyi şekilde ödeme yapmak suretiyle bu mevzudaki dikkat ve hassasiyetini göstermiş bulunmaktadır.

Burada tatmin edici bir beyanatta bulunabilmek için pancar müstahsıllarının durumu hakkında diğer bakan arkadaşlarımla da görüştüm. Neticede şu karara vardık ki, 180 kuruşa mal olan bir kilo şekerde pancar bedelinin 132 kuruşu bulunması ve meydana gelen % 50 fazla istihsalın 1/3 bedelle yani 55 - 60 kuruşa ihraç edilmesi zarureti, içinde bulunduğumuz şartları tam olarak ifade edemez. Buna rağmen biz, bir prensip dâhilinde pancar müstahsılı vatandaşlarımızın bundan sonraki hareketleri bakımından bir huzur içinde olmalarını zaruri görmekteyiz. Her yıl devamlı şekilde tediye edilen nispetlerde % 94 ten % 31 e düşüş hakikaten vatandaşları haklı bir endişeye sevk edecek mahiyettedir. Yaptığımız çalışmalarla, bundan böyle, her yıl mübayaası edilen pancarların bedelinin tutarının % 40 ını yılı içinde, % 40 ını gelecek yılın ilk ayında ve kalan % 20 sini de gelecek yılın 3 ncü ayında ödemek suretiyle meydana gelmiş olan düşüşleri gidermeye, önlemeye karar vermiş bulunuyoruz. Ancak,

bu kararım 1961 yılı için 598 milyon liraya, yuvarlak olarak 600 milyon liraya ihtiyaç gösterdiğini arz etmek isterim.

Hazırlamakta olduğumuz İktisadi Devlet Teşekkülleri bütçeleri arasında, Şeker Fabrikaları bütçesinin huzurunuzda, bu şekilde, nisbeten daha fazla huzura kavuşturacak bir faaliyet içine girmiş bulunduğunu ifade etmek isterim. 1960 yılı bakiyesi olan % 69 tediye olunmamış kısmının % 39 unu 1961 yılının ilk üç ayı içinde bakiyesi % 30 u da onu takibeden 3 ay içinde tediye edip yani önümüzdeki altı ay içinde müstahsılın alacağını ödenebileceğini bir itiraf olarak arz ederim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Buyurun Akbiyikoğlu...

AKBIYIKOĞLU ALİ RIZA — Muhterem arkadaşlarım, 15 - 20 günden beri birçok pancar müstahsılı köylü ve çiftçi arkadaşlarımızdan mektup almaktayım. Bu mektuplarında, büyük ıstırap çektiklerini, banka ve tüccara borçlarını ödeyemediklerini ve dolayısıyla icra takibatına mâruz kaldıklarını belirtmektedirler.

Muhterem arkadaşlarım, Anadolu köylüsünün evvelce bir harmanı vardı. Borcunu harmandan harmana öderdi. Fakat pancar ziraa-tine girişeliden beri bu harmanı bırakmış olan Türk köylüsü borçlarını pancardan pancara vermektedir. İşini buna göre ayarlamaktadır. Ben, bu sözlü soruyu Meclis kürsüsüne getirişimin sebebi, bu gibi ıstırap çeken vatandaşların durumunu Sanayi Bakanının ve hepinizin gözleri önüne sermek idi. Sayın Bakan hakikaten çok tatminkâr cevaplar verdiler. Bunun için kendilerine huzurunuzda bilhassa teşekkür ederim.

Arkadaşlarım, pancar münavebe ile, yani 4 senede bir ekilir. Her sene, bilhassa 1960 ta, bu ekimde 281 600 aile çalışır. Bunu ortalama 6 ile çarparsak 1,5 milyona yakın köylü vatandaşın bu pancar istihsalinde çalıştığı anlaşılır. Şunu da ilâve edeyim ki, bu sene 4 300 000 ton pancar istihsal edilmiştir. 1961 şeker istihsalı 640 bin ton civarında olacaktır. İstihlakimiz ise 300 - 340 bin ton civarındadır. Elimizde 300 000 tona yakın bir şeker istihsal fazlası meydana gelmektedir. Bana gelen mektuplar üzerine temasa geçtim, paralar ne zaman verilecektir, diye sordum. Şeker fabrikalarının sermayesi 22 000 000 dur. Fakat bir milyardan

fazla borcu vardır ve bugün bu parayı ödiyecek durumu yoktur, demişlerdir. Türk köylüsünü ilgilendiren bu mesele üzerine ışık tutmak ve meseleyi hal yoluna götürmek zorundayız. Arz ettiğim ve Vekil Beyin buyurdıkları gibi, yarım milyara yakın bir para piyasaya büyük tesir yapacaktır. Çünkü, haklı olarak şikâyetçi olan köylü teslim ettiği pancarlarının parasını alırsa o da borçlarını ödiyebilecektir. Fakat, köylü, alacaklılarına olan, tüccara olan borçlarını ödiyemezse ve küçük, büyük şehirlerdeki tüccarlar da borçlarını ödiyemezlerse; dolayısıyla bu durum memleketin iktisadiyatı, ticareti üzerine tesir etmektedir.

Bugün, Rusya'da şekerin tonu 100 \$ iken 60 \$ a inmiş bulunmaktadır. Vekil Bey de bunu bilir ve izah ederler. Küba'dan Amerika 3 milyon ton şeker almakta idi. Fakat son siyasi hâdiseler dolayısıyla mubayaatı kesince şekerleri Rusya almış ve piyasaya tonu 60 dolardan sürmeye başlamıştır. Küba'nın şekeri esasen kamış şekeridir ve maliyeti daha düşüktür. Fakat bizde Vekil Beyefendinin ifade buyurduğu gibi kilosu 175 - 180 kuruşa mal olmaktadır. Bu miktarı Maliyenin almakta olduğu İstihlâk Vergisini iade etmek suretiyle bir miktar tenzil etmiş olabiliriz.

Bakiye borcun her üç ayda % 39 ve % 30 nispetinde ödeneceğini ifade buyurdıklarına göre çiftçi alacağını ancak 6 ay sonra tamamen tahsil edebilecek demektir. Bir çiftçi ailesi bir sene çalışıp çabalamış, bütün emeğini sarf etmiş, icabında yol parası vermiş, icabında nakliye ödemiş veya nakliyeciyeye borçlanmıştır. Şimdi bu borcun vâdesi gelmiştir. Bir defa düşünelim, 281 600 aileyi alâkadâr eden bir mevzuda bu kadar gecikme asla iyi bir şey değildir, her halde. Bu mesele üzerinde ehemmiyetle durmak ve daha başka bir çare bulmak yerinde olacaktır. Ben bilhassa Vekil Beyden, büyük bir çiftçi kitlesini alâkadâr eden bu mesele üzerinde durulmasını ve daha iyi hal çaresi bulunmasını rica etmiştim. Hürmetleriyle.

BAŞKAN — Sanayi Bakanı.

SANAYİ BAKANI KOCATOPÇU ŞAHAP — Savın Akbıykoğlu'na teşekkür ederim. Kendileriyle tamamen mutabıkım. Zaten memleket meseleleri üzerinde mutabık olmadığımız takdirde anlaşmamıza ve memleketeye faydalı

olmamıza da imkân yoktur. Yalnız, şunu da arz edeyim ki bu seneki vaziyet geçen senekinden daha kötü değildir. Son 6 seneden Leri galopan bir şekilde devamlı surette bir istihsal artışı ve bunun karşısında şikâyet mevzuu ile alâkalı finansman kaynaklarına malik olunamaması hepimizi düşündürmüştür. Diğer taraftan pancar sanayiini teşvik gayesiyle pancar fiyatlarını diğerlerine nazaran avantajlı duruma getirmek için yapılmış çalışmalar var. Vatandaşın ucuz şeker temin etmek gayesiyle kurulmuş olan şeker fabrikaları, zamanla memleket ihtiyacının bir mislini sağlayacak hale gelmiş ve bu suretle anormal kârlar temin ederek, yabancı memleketler ucuz şeker sağlarken, bâzı memleketlere ucuz şeker satılmasının ağır yükünü bütün Türk Milleti yüklenmiştir. Bu gayriiktisadi bir durumdur.

Muhterem arkadaşlar, biz şeker fabrikalarını Türk vatandaşlarına ucuz şeker sağlamak, yedirmek için kurduk ve böyle kurmak lâzımgelirdi. Fakat, maalesef lüzumsuz, plânsız gayretler, çalışmalarla kurulmak istenenlerin 3 - 5 tanesini durdurduğumuz halde dahi mevcut fabrikaların daha birkaç şeker fabrikasının yerini tutacak kabiliyette oldukları tecelli etmiştir. Bir tarafta, köylümüzün çalışmaları ve gördükleri teşvik ve gayretlerle elde etmiş oldukları pancar istihsalı karşısında şeker fabrikaları da kapasitelerinin üstünde istihsal yapmak durumundadırlar. Bu, maalesef şeker sanayii için de çok tehlikeli bir durumdur. Bugün, pancar istihsalından halen 500 bin tonu fabrikalara gelememiş, işlenememiştir, bunlar halen fabrikalara getirilmek safhasındadır. Bugün içinde bulunduğumuz iklim şartları dolayısıyla helki bu 500 bin ton pancarı istenildiği şekilde işlevemeyecek ve ölçsüz bir şekilde mubavaa edilmiş bu pancarları çürümeye mahkûm edeceğiz.

Muhterem arkadaşlar, Hükümetiniz elinden gelen tedbirleri alacaktır. Ancak geçen senelere nazaran 1960 yılında daha fazla bir ödeme yaptığımız halde yine 448 milyon lira borçlu kalmış bulunuyoruz. Bunu 1961 yılında telâfi edecek fakat birdenbire pesin mubavava geçemeyeceğimiz için 1961 mubavaatından da 1962 yılında 250 milyon liralık bir borç devredeceğiz. Bu suretle her sene borç miktarını düşürerek önümüzdeki yıllarda peşin mubavava imkânını

elde edebileceğimizi hesaplamaktayız. Bugünkü iktisadi şartlar altında Hükümetinizin imkânları da mukayettir. Ve bir mucize yaratmak imkânına sahip değildir. Ancak, çalışmalarımız, takdire şayan bir istikamette devam etmektedir. Gayretlerimiz sayesinde çok kısa bir zamanda olmasa bile tedrici bir şekilde durumun düzelmesi imkân dâhiline girecek ve daha sonra gelenlere emin çalışma şartları sağlayacaktır. Buna emin olabilirsiniz arkadaşlar.

1961 istihlal kampanyasına girerken diğer mahsullere nazaran cazip görülen pancar mevzuunda cesaretle bir kararla indirim yapılmış ve 640 000 tonluk şeker istihsalı 450 000 tona indirilmiş, böylece ekim sahasında bir ayarlama yapılmıştır. Önümüzdeki yıllar için bu mevzudaki çalışmalarımızın daha az yüz kızartıcı bir netice vermesini temenni eder sözlerime son veririm.

BAŞKAN — Buyurun Akbıyıköğlü.

AKBIYIKÖĞLÜ ALİ RIZA — Çok muhterem arkadaşlarım, bu kürsüden hakikatların ifade edilmesinde çok büyük faydalar vardır. Biz, bugüne kadar, Meclis küsülerinden hükümetler tarafından hakikatların ifade edilmesinden dolayı büyük ıstıraplar çekmiştik. Bugün hakikaten mesudum.

Arkadaşlar, Vekil Beyefendi de hakikat üzerinde durdular. Ortada iki hakikat vardır. Biri : Şeker Şirketi tarafından imkânsızlık dolayısıyla borçların ödenemediğidir. Diğer hakikat ise : Köylünün, müstahsılın borçlarının da vâdesi gelmiştir ve icra memuru da gelmiş, bunların kapılarına dayanmıştır. Köylü alacaklı durumda iken, parasını alamadığından borçlarını ödeyememektedir. Bir iş yapılacaksa, köylünün elinin de cebine inmesi lâzım. Bu durum, millî iktisadiyatımız üzerinde de büyük tesirler yapmaktadır. Biz köylü olarak bugün rasyonel bir şekilde çalışmamakta ve emeğimizi boşa harcamaktayız. Fakat buna mukabil bir dönüm pancarın işlenmesi 26 iş gününe mal olmaktadır. Bu 281 600 aile için hesabettiğimiz zaman 52 milyon iş günü demektir. Bu Türk köylüsü tarafından kıymetlendirilmesi halinde millî gelirimize bir şeyler katacaktır.

Sonra pancar ekilen yerin inbat kuvveti artmaktadır. Pancar ekilen bir tarlaya arpa veya buğday ekilmesi halinde istihsal % 20 art-

makta, 100 kilo alınan bir yerden 120 kilo arpa veya buğday elde edilmek suretiyle pancar ziraati diğer zahire istihsalı üzerinde muspet tesirler göstermektedir.

Benim ricam şu. Borcun ödenmesi 6 ay sonraya kaldığına göre bu çiftçi ne yapacaktır? Don gömlek alacak, ayakkabı alacak, borcu vardır, ödiyecek? Bilhassa son iki sene. Anadolu'da bir de kuraklık mevcuttur. Arpasını ekmiş fakat tohumunun dahi karşılığını alamamıştır. Tek güveni pancar. Fakat bugünkü imkânsızlık karşısında eli kolu bağlı olarak durmaktadır. Banka tazyik ediyor, man.faturacı tazyik ediyor, ayakkabıcı tazyik ediyor... Türk köylüsünü bu tazyiklerden kurtarmak için onun bankalardaki borcunu hattâ faizsiz olarak temdidetmeyi ve bakanın izah ettiği gibi bu ıstırapların bir an evvel dindirilmesini arzu etmekteyim. Bu ıstıraplar yalnız köylünün ıstırapı değil, şehir ve piyasanın da ıstırapıdır. Çünkü köyün ıstırapı buralara da tesir etmektedir.

Hürmetlerimle (Alkışlar)..

SANAYİ BAKANİ KOCATOPCU ŞAHAP

— Muhterem arkadaşlarım; arkadaşımızın hassasiyetini çok iyi anlıyor ve iştirak ediyorum. Ancak bizler burada 280 000 Türk ailesi yanında 27 milyon Türk vatandaşının da dertlerini halletmek ve her ikisinin durumunu bağdaştırmak durumunda ve mecburiyetindeyiz. Pancar ekicileri, münavebe ile yani beş sene bir pancar ekiyorlar. Diğer dört sene içinde başka mahsuller ekibilmektedirler. Bunu burada belirttikten sonra durumu yüksek takdirlerinize arz ediyorum.

BAŞKAN — Soru cevaplandırılmıştır efendim. Gündemde başka madde olmadığı için...

ZAİMOĞLU GALİP KENAN — Bir dakika sayın başkanım.

BAŞKAN — Ne hakkında konuşacaksınız efendim?

ZAİMOĞLU GALİP KENAN — Toplantı yeri ve zamanı hakkında.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

ZAİMOĞLU GALİP KENAN — Efendim, Yüksek Meclis komisyonlarını seçmiştir. Şu anda fiilen komisyonlar teşekkül etmiştir. Elimizdeki Temsilciler Meclisi İktüzüğünün 11 nci maddesi gereğince, Komisyonların iç bünyesine ait seçim-

B : 8 23.1.1961 O : 2

leri vardır. Komisyonlar toplanıp bu seçimlerini yapmak durumunda, zorundadırlar. Bu toplantının yeri, zamanı belli olmadığı için sayın komisyon üyeleri zorluk çekeceklerdir. Muhterem Başkanlıktan istirham ediyorum, komisyon toplantılarının yerlerini ve zamanını tâyin, tasrih ve ifade buyurulursa, bu suretle kolaylık sağlanmış olur.

Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Efendim, Başkanlık bu kolaylığı yarın bildirecektir.

Gündemde başka görülecek madde olmadığından 25 Ocak 1961 Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere oturuma son veriyorum efendim.

Kapanma saati : 17,45